

Список використаних джерел

1. Барановська Т. В. Облікова політика підприємств в Україні: теорія і практика. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. —К.: НАУ, 2005. —23 с.
2. Журвель Г.П., Клевець В.Б., Хомин П.Я. Облікова політика підприємства в ринкових умовах. Навчальний посібник. – К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2009. – 320 с.
3. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16 червня 1999 року. //Все о бухгалтерском учете. - 1999. -№80. - с.21-25.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності": затверджене Наказом М-ва фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua /laws/show/z0336-13>.
5. Соколов Я.В. История развития бухгалтерского учёта. – М.: Финансы и статистика, 1985. – 367 с.

Ромашко Ольга

доцент

Університет економіки та права «КРОК»

м.Київ

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Одним із пріоритетних завдань бухгалтерського обліку є достовірне та повне відображення в ньому та розкриття в фінансовій звітності прав власників. Величина власного капіталу є важливою економічною категорією, оскільки вказує на платоспроможність підприємства. Особливістю цієї категорії є невизначеність власного капіталу з точки зору його місцезнаходження на підприємстві. Тому питання обліку власного капіталу є дуже актуальними і мають потребу в подальшому удосконаленні .

Головним інформативним показником будь-якого економічного суб'єкта вважається показник рівня його власного капіталу. Цей показник багато в чому визначає рейтинг підприємства, інформує про його фінансову самостійність, а тому представляє особливий інтерес для користувачів.

Власний капітал є основним джерелом формування господарських засобів, що спостерігається із рівняння бухгалтерського балансу: «Актив = Власний капітал + Зобов'язання». Величина власного капіталу підприємства характеризує його платоспроможність, кредитоспроможність, забезпеченість коштами для покриття власних зобов'язань .

Важливим є те, що в традиційній теорії бухгалтерського обліку капітал підприємства розглядається скоріше як пасив, а не актив, що засвідчує

**Розвиток парадигм та теорії бухгалтерського обліку:
еволюційний підхід та подальший генезис облікової думки**

балансове рівняння (облікова модель): активи дорівнюють сумі власного капіталу та зобов'язань. Звідси, величина власного капіталу підприємства визначається як різниця між його активами та зобов'язаннями.

Саме виходячи із відміченого «залишкового» підходу, наводиться визначення власного капіталу підприємства в Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: власний капітал – це частина в активах підприємства, що залишається після вирачування його зобов'язань [1].

Облік власного капіталу ведеться згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», а також положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. Відповідно до законодавчих актів підприємство самостійно визначає облікову політику, яка трактується як сукупність принципів, методів і процедур, які підприємство використовує для складання та подання фінансової звітності [3].

З 1 січня 2013 року відбулися зміни щодо основних форм фінансової звітності. Так, власний капітал у балансі відображається у першому розділі пасиву «Власний капітал» і до 2013 року включав у себе такі статті: статутний капітал, пайовий капітал, додатковий вкладений капітал, інший додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток), неоплачений капітал, вилучений капітал. Зміни, які відбулися відображено в табл. 1.

Таблиця 1

Зміни в Балансі за розділом I «Власний капітал»

До 31.12.2012 р.			З 01.01.2013 р.		
Код рахунка	Назва статті	Код рядка	Код рахунка	Назва статті	Код рядка
40	Статутний капітал	300	40	Зареєстрований капітал	1400
41	Пайовий капітал	310	41	Капітал у дооцінках	1405
42	Додатковий вкладений капітал	320	42	Додатковий капітал	1410
425	Інший додатковий капітал	330			
43	Резервний капітал	340	43	Резервний капітал	1415
44	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	44	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420
46	Неоплачений капітал	360	46	Неоплачений капітал	1425
45	Вилучений капітал	370	45	Вилучений капітал	1430

Джерело: сформовано автором на підставі [4]

Наказом МФУ від 27.06.2013 р. № 627 [4] внесено зміни до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та Інструкції про його застосування, затверджені наказом від 30.11.1999 р. № 291 [5]:

- змінено назву рахунку 40 зі «Статутний капітал» на «Зареєстрований (пайовий капітал)». Відповідно до змін, на цьому рахунку обліковуватиметься та узагальнюватиметься інформація про стан і рух статутного й іншого зареєстрованого капіталу, пайового капіталу підприємства, а також внесків до

оголошеного, але ще не зареєстрованого статутного капіталу. Разом із цим рахунок 40 доповнено відповідними субрахунками: 401 «Статутний капітал», 402 «Пайовий капітал», 403 «Інший зареєстрований капітал» та 404 «Внески до незареєстрованого статутного капіталу»;

- змінено назву рахунку 41 викладено у новій редакції: «Капітал у дооцінках» (у поточній редакції він звучить як «Пайовий капітал»). Цей рахунок призначено для обліку й узагальнення інформації про дооцінки (уцінки) необоротних активів і фінансових інструментів, які відповідно до НП(С)БО відображаються в складі власного капіталу та розкриваються у звіті про фінансові результати (звіт про сукупний дохід). Водночас рахунок доповнено відповідними субрахунками: 411 «Дооцінка (уцінка) основних засобів», 412 «Дооцінка (уцінка) нематеріальних активів», 413 «Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів» та 414 «Інший капітал у дооцінках». Вхідний залишок на субрахунках рахунку 41 формується шляхом перенесення відповідної інформації з рахунку 42 «Додатковий капітал».

Основним джерелом про власний капітал є фінансова звітність, а деталізована інформація про власний капітал та його складові відображається в балансі підприємства та звіті про власний капітал. Методику складання названих звітів починаючи з 2013 року визначено в Методичних рекомендаціях щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 08 березня 2013 р. № 433 [1].

Таким чином, сума власного капіталу являє собою загальну вартість засобів, отриманих від засновників у різній формі з повною передачею права власності на ці засоби підприємству, або залишених засновниками на підприємстві, отриманих в процесі діяльності підприємства (як в результаті власної діяльності, так і безоплатно отриманих). Формування облікового процесу власного капіталу – досить складний процес, який залежить від структури власного капіталу і передбачає питання облікової політики, організаційних ознак діяльності акціонерних товариств та інформаційного забезпечення емітентів цінних паперів, що безпосередньо є основою обліку власного капіталу.

Список використаних джерел

1. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності. Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 №433 : за станом на 17.11.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.auditcnt.com.ua/news/view_news.php?id=399 (дата звернення 17.11.2013 р.).

2. Загальні вимоги до фінансової звітності [Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1, затверджений наказом Міністерства фінансів України 07.02.2013 № 73] : за станом на 17.11.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення 17.11.2013 р.).

3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV] : за станом на 16.01.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата

звернення 17.11. 2013 р.).

4. Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку [Наказ МФУ від 27.06.2013 р. № 627] : за станом на 27.06.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1242-13> (дата звернення 17.11. 2013 р.).

5. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування [Наказ МФУ від 30.11.99 № 291] : за станом на 17.11.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99> (дата звернення 17.11. 2013 р.).

Садовська Ірина

к.е.н., професор, завідувач кафедри
Луцький національний технічний університет
м. Луцьк

СУТТЄВІСТЬ НЕФІНАНСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УПРАВЛІНСЬКОМУ ОБЛІКУ

Спрямування сучасних концепцій управлінського обліку на стратегічне планування і передбачення майбутніх ризиків розширює можливості інформаційних ресурсів не фінансового характеру. Історична оцінка стану підприємства базується виключно на фінансових показниках діяльності, якими є прибуток, чистий грошовий потік, рентабельність, ліквідність тощо. Така оцінка має частковий, вузько спрямований характер – оцінюється не стільки суто стан підприємства, скільки його потенціал, якість управління, вартість бізнесу підприємства тощо.

Спроба більш комплексно оцінити стан підприємства представлена в роботах російських вчених: С. В. Каледіна, Є. В. Лапіна [2; 4]. Основою такої оцінки вибрано фінансові показники, що не можна визнати повністю обґрунтованим з позицій адекватного оцінювання стратегічного розвитку підприємства. Три найчастіше використовуваних для оцінки стану підприємства показники – прибуток підприємства, грошовий потік та вартість активів підприємства (або чиста вартість) – є ретроспективними, а два з цих показників – прибуток та вартість активів – залежать від облікової політики підприємства, тобто можуть варіювати не тільки через реальні події та результати діяльності підприємства, але й внаслідок простої зміни облікової політики.

На відміну від суто фінансових ретроспективних показників, що можуть бути використані в оцінці стану підприємства, вчені розглядають сукупність підходів до оцінки стану підприємства, які базуються на не фінансових показниках – PMSB, Balanced ScoreCard, Tableau le Bord, ProMes, Business Management Window, Caterpillar тощо. Такі підходи орієнтовані на комплексне відображення стану підприємства і враховують не тільки ретроспективну, але й